

1. Значимі коефіцієнти кореляції ($\alpha=0,05$) було виявлено між відповідальністю (В) та трьома факторами методики Р.Кеттела – фактором G “Сила “Я” ($r=0,370$), фактором L “Довірливість” ($r=-0,426$) та фактором Q₃ “Самоконтроль” ($r=0,484$); фактором M₈₃ “Усвідомлення браку вольових якостей” методики Ю.Я.Кісельова ($r=0,426$); змагальною емоційною стійкістю ЗЕС методики В.Е.Мільмана ($r=0,360$); з п'ятьма шкалами методики РСК – шкалами загальної інтернальності Із ($r=0,510$), інтернальності у галузі досягнень Ід ($r=0,334$), невдач Ін ($r=0,434$), інтернальності у сімейних Іс ($r=0,556$) і міжособистісних Ім ($r=0,551$) стосунках.

2. Під час дослідження було виявлено позитивні взаємозв'язки між відповідальністю та змагальною емоційною стійкістю, здатністю до самоконтролю і усвідомленням спортсменом браку вольових якостей. Це може свідчити про те, що з ростом рівня розвитку відповідальності вдосконалюється вміння керувати своїми емоціями і критично оцінювати свою особистість. Тобто результати дослідження підтверджують думку про безпосередній взаємозв'язок вольових якостей з такою високоморальною якістю як відповідальність [6:2].

3. Результати нашого дослідження дозволяють стверджувати, що інтернально спрямований локус контролю - це здатність людини до самоконтролю, має прямий зв'язок з рівнем відповідальності. Виявлено зворотню залежність між показником відповідальності і такою якістю особистості як довірливість. Це може означати, що більш відповідальні спортсмени більш скептичні, тобто критично відносяться до авторитетів у галузі спорту і взагалі оточуючих, піддаючи перевірки правдивість їхньої інформації, керуються власним практичним досвідом і менше піддаються впливу зовнішніх факторів.

Загалом, знання про властивості особистості, що пов'язані з такою важливою соціальною якістю як відповідальність, мають важливе значення для розуміння психологічних передумов формування та прояву цієї якості в умовах тренувань та змагань. Ми будемо продовжувати свої дослідження у напрямку виявлення впливу відповідальності на успішність змагальної діяльності у борців та і спортсменів інших видів спорту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бажин Е.Ф., Галынкина Е.А., Эткінд А.М. Метод исследования субъективного контроля // Психологический журнал, 1984. - т. 5. - №3. - С. 152-162.
2. Жаров К.П. Волевая подготовка спортсменов. - Москва: Физическая Культура и Спорт, 1976. - 156 с.
3. Киселёв Ю.Я., Кушков Ю.Д. Методика оценки мотивации в системе психологического обеспечения подготовки спортсменов // Прикладные вопросы спортивной психодинамики. - Смоленск: Смоленский ГИФК, 1989. - С. 65-76.
4. Маслов С.А., Скворцов Е.П., Чупина Ю.Е., Бабушкин Г.Д. Методика диагностики совершенствования мотивации спортсмена // Психолого-педагогические аспекты учебной и соревновательной деятельности. - Омск: Омский ГИФК, 1990. - С. 8-10.
5. Методики психодиагностики в спорте: Учеб.пособие для студентов пед. ин-тов по спец. 03.03 “Физ.культура”/ В.Л. Марущак, Ю.М. Блудов, В.А. Плахтиенко, Л.К. Серова. - 2-е изд., доп. и испр. - Москва: Просвещение, 1990. - 256 с.
6. Франселла Ф., Баннистер Д. Новый метод исследования личности : Руководство по репертуарным личностным методикам. - Москва: Прогресс, 1987. - 236 с.

PECULIARITIES OF CORRELATION OF RESPONSIBILITY WITH THE OTHER QUALITIES OF THE WRESTLER'S PERSONALITY

KATERYNA BRONNIKOVA

Lviv State Institute of Physical Culture

In the article the questions of research into the main qualities of the high-qualified wrestler's personality were considered with the aim of definition their psychological portrait which had been built under the influence of the long standing process of sport training. The results of the work which can be equally concerned to social and professional psychology have to be interesting for psychologists, teachers, sport specialists and sportsmen themselves.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ШВИДКІСНО-СИЛОВИХ КОМПОНЕНТІВ ТЕХНІКИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ДВО-ТРИУДАРНИХ КОМБІНАЦІЙ ЯК ПОКАЗНИК ПІДГОТОВЛЕНОСТІ БОКСЕРІВ

СЕРГІЙ НІКІТЕНКО

Львівський державний інститут фізичної культури

Зростання спортивної майстерності боксерів обумовлено поступовим створенням більш високої організації рухів, широким спектром компенсаторних коливань в основних характеристиках їх структури [2]. Визначення об'єктивних показників, які характеризують техніку індивідуальних

комбінацій ударів боксерів на етапах багаторічної підготовки, сприяє прискоренню формування педагогічних завдань, підбору засобів та методів для оптимізації технічної підготовленості.

Мета роботи – оптимізація техніки індивідуальних дво-триударних комбінацій на основі збільшення кількості та посилення щільності взаємозв'язків між їхніми швидкісно-силовими компонентами.

Застосовано метод хронодинамометрії [3], який дозволяє вимірювати силу і час кожного удару комбінації. У багаторічних дослідженнях взяли участь 231 боксер: 86 високої кваліфікації (спортивні досягнення не нижче республіканського масштабу), 103 середньої кваліфікації (спортивні досягнення на рівні обласного масштабу) і 42 низької кваліфікації (не вище третього спортивного розряду).

У результаті досліджень взаємозв'язків швидкісно-силових компонентів техніки дво-триударних індивідуальних комбінацій на етапах багаторічної підготовки в макро-, мезо-, та мікроциклах встановлено:

- послідовність формування взаємозв'язків між швидкісно-силовими компонентами техніки ударів у структурі комбінації та їх поступове доповнення з підвищенням кваліфікації боксерів;

- динаміку щільності взаємозв'язків швидкісно-силових компонентів техніки ударів індивідуальних комбінацій в мікроциклах періодів підготовки та фактори, які впливають на її посилення;

- відновлення взаємозв'язків між компонентами техніки індивідуальних комбінацій ударів кваліфікованих боксерів на етапах підготовчого періоду в послідовності їх формування на етапах багаторічної підготовки;

- варіанти індивідуального прояву техніки ударів у структурі комбінації за показниками спрямованості та щільності взаємозв'язків між певними швидкісно-силовими компонентами.

Розширено й уточнено концепцію В. М. Платонова [2] про компенсаторні коливання в основних характеристиках структури рухів спортсменів при формуванні раціональної техніки – встановлено особливості компенсаторних

коливань у боксерів в індивідуальних дво-триударних комбінаціях, основою яких є взаємозв'язки між швидкісно-силовими компонентами техніки:

- чим більше інтервалів часу в структурі комбінації мають взаємозв'язок зі силою певних ударів, тим вищу швидкість здатний розвинути боксер;

- чим більші силові можливості боксера в ударних діях на початку підготовчого періоду, тим більший приріст швидкісного компоненту техніки ударів комбінації відбувається впродовж даного періоду підготовки.

Компенсаторні коливання в структурі рухів за характером прояву класифікуємо на спрощені (компенсаторні коливання відбуваються в межах однієї з характеристик рухів, наприклад, чим з меншою силою виконується перший удар, тим з більшою силою другий) і складні (компенсаторні коливання відбуваються між двома характеристиками рухів), які поділяються за напрямком взаємозв'язків:

- складні компенсаторні коливання першого порядку (прямий зв'язок між характеристиками рухів, наприклад, чим більший час витрачається на підготовку удару, тим з більшою силою він виконується);

- складні компенсаторні коливання другого порядку (зворотній зв'язок між характеристиками рухів, наприклад, чим менший час витрачається на підготовку удару, тим з більшою силою він виконується). Складність компенсаторних коливань, яку здатний розвинути спортсмен на даному етапі підготовки, їх ефективність залежить від рівня його підготовленості.

Для підвищення сили й швидкості ударів поодиноких, а також і в комбінаціях пропонуємо застосовувати метод, названий нами *“контрастним методом”* удосконалення швидкісно-силових характеристик ударів: на початку підготовчого періоду збільшувати силу ударів шляхом досягнення максимального її прояву, який здатний розвинути боксер на збільшеному часі, а також, удосконалення швидкісного компоненту ударів (починаючи зі середини періоду підготовки) внаслідок максимального зниження їх сили з подальшим поступовим доведенням до виконання ударів швидко і сильно, послідовно повторюючи вищезазначені вправи.

З підвищенням кваліфікації боксерів на кожному етапі багаторічної підготовки спостерігається поступове формування взаємозв'язків між силою певних ударів та інтервалами часу в структурі дво-триударних індивідуальних комбінацій [1]. На основі характеру взаємозв'язків визначено ступені поступового формування техніки ударів у структурі індивідуальних комбінацій, які, в свою чергу, співвідносяться з кожною кваліфікаційною групою боксерів.

Щільність взаємозв'язків між певними швидкісно-силовими компонентами техніки ударів у структурі індивідуальної комбінації має динамічний характер. З підвищенням підготовленості боксерів спостерігається посилення щільності цих взаємозв'язків. Після відновлюючих мікро-, мезоциклів, в яких мало уваги приділяється вдосконаленню швидкісно-силових компонентів техніки ударів, щільність взаємозв'язків знижується. Після перехідного періоду взаємозв'язок між швидкісно-силовими компонентами техніки дво-триударних комбінацій, як правило, недостовірний. У змагальному мікроциклі змагального періоду щільність цих взаємозв'язків у кожного боксера найвища, в порівнянні з показниками щільності інших періодів макроциклу.

Визначено послідовність відновлення взаємозв'язків між швидкісно-силовими компонентами техніки індивідуальних комбінацій ударів кваліфікованих боксерів на етапах підготовчого періоду. З підвищенням підготовленості боксерів відбувається поступове відновлення взаємозв'язків, які були сформовані на попередніх етапах підготовки. Час, який витрачається на відновлення взаємозв'язків між швидкісно-силовими компонентами техніки ударів певної комбінації залежить від кваліфікації боксерів: чим вища кваліфікація, тим менше часу необхідно на їх відновлення.

Визначено, що в спрощених умовах виконання комбінації у боксерів певної кваліфікації може встановлюватися нестійкий взаємозв'язок між швидкісно-силовими компонентами техніки дво-триударної комбінації, який формується у боксерів більш високої спортивної кваліфікації.

Встановлено, що у боксерів високої і середньої кваліфікації в структурі ситуаційних й індивідуальних триударних комбінацій, при повторному їх виконанні, яке передбачає мобілізацію координаційних здібностей, збільшується кількість та посилюється щільність нестійких взаємозв'язків.

Для збільшення кількості та посилення щільності взаємозв'язків між компонентами техніки ударів комбінації, як показника підготовленості боксерів, ми пропонуємо застосовувати метод, який передбачає мобілізацію координаційних здібностей спортсменів при зміні складності виконання певної комбінації ударів (додаткова мобілізація рухового аналізатору): по чергово виконувати удари в спрощених (збільшення часу ударів), звичних, а також складних умовах (порушення та поновлення дистанції ударів, ритму швидкісно-силових компонентів техніки ударів в обмеженому часі).

Визначено основні ознаки індивідуального характеру виконання ударів комбінації. Боксерів високої кваліфікації в стані спортивної форми, при виконанні триударної комбінації, характеризує взаємозв'язок її інтервалів часу зі силою певного (першого, другого або третього) удару. Отже, методичним прийомом оптимізації швидкісно-силових компонентів техніки комбінації є визначення ударів, які значною мірою впливають на час їх виконання з подальшим вдосконаленням здатності диференціювати силу саме цих ударів на максимальній швидкості.

Визначено, що триударні комбінації виконуються з меншим часом, якщо два інтервали часу знаходяться у взаємозв'язку зі силою певних ударів, ніж ті комбінації з трьох ударів, в яких лише один інтервал часу має такий взаємозв'язок.

Отже, взаємозв'язок між певними швидкісно-силовими компонентами техніки ударів індивідуальної комбінації, його спрямованість та щільність характеризують рівень технічної підготовленості боксера на даному етапі підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Нікітенко С.А. Динаміка щільності взаємозв'язків компонентів техніки серійних ударів кваліфікованих боксерів // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. пр. під ред. Єрмакова С.С. – Харків: ХХПІ, - 1998 - № 11. – С.13-15.
2. Платонов В.Н. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте. – К. "Олимпийская литература". – 1997. - 583 с.
3. Савчин М.П. Програмування роботи хронодинамометричних приладів для наукових досліджень в області боксу // Роль фізичної культури в здоровому способі життя: Матеріали Всеукр. науково-практ. конф.- Львів. – 1993 – С.242-243.

THE RELATIONSHIP BETWEEN SPEED-POWER COMPONENTS OF THE TECHNIQUE OF INDIVIDUAL COMBINATIONS OF BLOWS AS A CRITERIA OF BOXERS PREPARATION.

NIKITENKO SERHIY

Lviv State Physical Culture Institute

The conception of V.N. Platonov about the compensations processes in general characteristics of moving structure during technical perfection is elaborated. Stages of relationships formation between speed-power components in preparatory period of boxers are defined. The relationship between speed-power components of technique in short combinations of blows is a criteria of many-sided boxer's preparation.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ СИЛОВИМИ ТА ЧАСОВИМИ ПОКАЗНИКАМИ УДАРНИХ ПРИЙОМІВ КІКБОКСЕРІВ

МАРИНА ЯРЕМКО

Львівський державний інститут фізичної культури

Основними засобами ведення спортивної боротьби у кікбоксингу є ударні прийоми ногами і руками (одиначні та у сполученнях). Як і в боксі, залежно від завдань реальних бойових ситуацій, ці прийоми можуть бути виконані з установками "сильно" та "швидко" (М.Г. Базаев, Э.Г. Кураков, Н.А. Худадов, 1989 та інші).

Аналіз доступних науково-методичних джерел показав, що особливості показників ударних прийомів кікбоксерів, а також методики їх вдосконалення розкриті недостатньо. Це обумовлює актуальність проведення досліджень у цьому напрямку.

Мета роботи - дослідити структуру статистичних взаємозв'язків між силовими та часовими показниками ударів руками, ногами та їхніх сполучень у кікбоксерів різної спортивної кваліфікації при експериментальних установках "швидко" і "сильно".